UCHWAŁA NR XXXIII/718/21
RADY MIASTA KATOWICE

z dnia 25 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020" za 2020 rok

Na podstawie art. 12 pkt 4 i art. 4 ust. 1 pkt 3a) oraz art. 92 ust.1 pkt 1 i ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz.920), w związku z art. 180 pkt 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.)

Rada Miasta Katowice
uchwala:

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z realizacji w 2020 roku „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020" w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Maciej Biskupski

Załącznik do uchwały Nr XXXIII/718/21
Rady Miasta Katowice
z dnia 25 marca 2021 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2018 – 2020

przyjętego Uchwałą Nr LII/1046/18 Rady Miasta Katowice

z dnia 25 stycznia 2018 roku

ZA 2020 ROK

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3
CELE PROGRAMU I PLANOWANE DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA 5
CEL GŁÓWNY: ROZWIJANIE LOKALNEGO SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ 5
CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej 5
CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów 7
CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej 12
CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Przygotowanie rodziny zastępczej na przyjęcie dziecka 14
CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych 17
CEL SZCZEGÓŁOWY 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodziny zastępczej ... 21
CEL SZCZEGÓŁOWY 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej .. 24
KOSZT REALIZACJI „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020” 25
PODSUMOWANIE 27

WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań powiatu należy między innymi:
- opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych,
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym różne formy pieczy zastępczej rodzinnej bądź instytucjonalnej,
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych i rodzin pomocowych,
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych oraz dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej przez tworzenie grup wsparcia i udzielanie poradnictwa specjalistycznego,
- prowadzenie rejestru danych o rodzinach zastępczych i kandydatach,
- finansowanie świadczeń należnych rodzinom zastępczym, dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych oraz usamodzielnianym wychowankom.

W 2020 r. w mieście Katowice zadania organizatora pieczy zastępczej realizowane były przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W strukturach organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach funkcjonuje specjalnie do tego celu powołany Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, zatrudniający wysoko wyspecjalizowaną kadrę koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto jeden koordynator zatrudniony jest w Dziale ds. Rodzin z Dziećmi i Poradnictwa Specjalistycznego (1 etat) w celu współpracy z zawodowymi rodzinami zastępczymi.

W 2020 r. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał 24 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 1 pedagoga i 7 psychologów, w tym 1 etat głównego specjalisty psychologa. W 2020 r. w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach pracowały łącznie 32 osoby.

Najważniejszym celem rodziny zastępczej jest zapewnienie dziecku stabilnego środowiska wychowawczego i sprawowanie pieczy zastępczej nad dzieckiem – osobiście, aż do czasu jego powrotu do rodziny pochodzenia, adopcji, usamodzielnienia lub zapewnienia opieki i wychowania w innej formie (np. w placówce leczniczej, resocjalizacyjnej albo w domu pomocy społecznej). W swoich działaniach rodzina zastępcza powinna mieć na względzie zwłaszcza podmiotowość dziecka oraz jego prawo do utrzymywania osobistych kontaktów z krewnymi i innymi bliskimi osobami, zaspokojenie jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Rodziny zastępcze dzielimy na:
- rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem,
- rodziny zastępcze niezawodowe,
- rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistyczne.

Lp.	Rodziny zastępcze w Katowicach	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Rodziny zastępcze ogółem, w tym:	360*	340*	311*
2	rodziny zastępcze spokrewnione	226	216	193
3	rodziny zastępcze niezawodowe	124	115	109
4	rodziny zastępcze zawodowe	10	9	9

* jedna rodzina zastępcza pełni równocześnie funkcję spokrewnionej i niezawodowej rodziny zastępczej

Lp.	Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych na terenie Katowic	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Dzieci w rodzinach zastępczych ogółem, w tym:	448	476	435
2	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	243	276	249
3	w rodzinach zastępczych niezawodowych	132	142	132
4	w rodzinach zawodowych	73	58	54

W okresie pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej (niezależnie od jej typu), każdemu dziecku zapewnia się ustabilizowane życie rodzinne i zaspokojenie jego podstawowych potrzeb. Poszanowanie prawa dziecka do utrzymania więzi z rodziną pochodzenia przejawia się ustaleniem terminarza odwiedzin rodziców, rodzeństwa bądź dziadków. Zależnie od dalszych losów dziecka, zawodowe rodziny zastępcze w okresie sprawozdawczym przyjmowały też wizyty kandydatów na rodziny adopcyjne i zastępcze.

Zawodowe rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego

W pogotowiu rodzinnym dziecko może zostać umieszczone na czas trwania sprawy opiekuńczej w sądzie - na podstawie tymczasowego postanowienia sądu. W przypadku pozostawionych przez matki noworodków, pogotowia rodzinne odbierają dzieci ze szpitala osobiście, na podstawie tymczasowego postanowienia sądu i skierowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Pogotowie rodzinne ma ponadto obowiązek przyjęcia dziecka doprowadzonego przez policję (częstokroć w godzinach wieczornych lub nocnych). Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach każdorazowo zawiadamia sąd o umieszczeniu dziecka w pogotowiu rodzinnym. Dzieci z uregulowaną sytuacją prawną (rodzice zrzekli się prawa do wychowania własnego dziecka lub zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej) są zgłaszane do ośrodków adopcyjnych, w celu poszukiwania odpowiednich rodzin adopcyjnych. Przypadki pozostawienia noworodka zgłaszane są do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach bezpośrednio przez szpitale. Na terenie Katowic w 2020 r. działały **3** pogotowia rodzinne. W ciągu całego 2020 r. w pogotowiach rodzinnych przebywało łącznie **23** dzieci.

Zawodowe rodziny zastępcze (długoterminowe)

Zawodowe rodziny zastępcze sprawują długookresową pieczę zastępczą. Taka forma pieczy zastępczej jest najbardziej korzystnym rozwiązaniem, przede wszystkim dla wielodzietnych rodzeństw, które z powodu różnicy wieku nie miałyby szansy na wspólny pobyt w jednej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W 2020 r. na terenie Katowic funkcjonowało **6** rodzin zastępczych zawodowych, które pełniły pieczę zastępczą nad **31 dzieci**.

We wrześniu 2020 r. jedna niezawodowa rodzina zastępcza została przekształcona w zawodową rodzinę zastępczą. Jednak niezawodowa rodzina zastępcza zadeklarowała wolę przekształcenia oraz poinformowała, iż pragnie ukończyć szkolenie dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze w 2021 r. Ponadto jedna zawodowa rodzina zastępcza złożyła wypowiedzenie i umowa została rozwiązana z dniem 31 grudnia 2020 r. Dzieciom z tej rodziny zapewniono opiekę i wychowanie zależnie od indywidualnych potrzeb i możliwości w postaci skierowania do innej zawodowej rodziny zastępczej, do placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz domu pomocy społecznej.

Zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne

Zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne zapewniają całodobową opiekę, wychowanie i pielęgnację dzieci chorych, niepełnosprawnych lub niedostosowanych społecznie, wymagających specyficznych oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych.

W 2020 r. w Katowicach nie funkcjonowała zawodowa rodzina zastępcza specjalistyczna i nie odnotowano zainteresowania tą formą pieczy zastępczej ze strony kandydatów.

W 2020 r. w zawodowych rodzinach zastępczych w Katowicach przebywało łącznie **54** dzieci, w tym **24** dzieci przyjęto w 2020 r.

Na 2021 r. zaplanowano zawarcie 3 kolejnych umów, zgodnie z „Powiatowym programem rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023", co mogłoby spowodować zwiększenie przepływu dzieci do 70 rocznie.

CELE PROGRAMU I PLANOWANE DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA

CEL GŁÓWNY: ROZWIJANIE LOKALNEGO SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

1. **Kolportaż ulotek oraz plakatów na terenie miasta, propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego w mediach, stała informacja na stronie internetowej MOPS Katowice oraz organizacja wydarzeń promujących rodzicielstwo zastępcze, w szczególności konferencji i miejskich happeningów.**

Jednym z zadań powiatu w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej jest tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych i rodzin pomocowych. W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, przy wsparciu Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice, rozpoczął przygotowania do kolejnej edycji kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego. Na dzień 22.05.2020 r. zaplanowano konferencję pn. „Rodzina zastępcza – dom, który łączy" w Sali Teatralnej Pałacu Młodzieży w Katowicach. W związku z trwającą pandemią SARS-Cov-2 i wynikającymi z niej obostrzeniami, konferencję wraz z innymi wydarzeniami promującymi zastępcze rodzicielstwo przeniesiono na 2021 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach wziął udział w I Edycji Konkursu „Dzień Rodzicielstwa Zastępczego – kampania społeczna", organizowanego przez Fundację EY. W przygotowanym wniosku konkursowym opisano zaplanowaną kampanię pod hasłem „Rodzina zastępcza – dom, który łączy", której celem jest nie tylko promowanie idei rodzicielstwa zastępczego w społeczności lokalnej, ale również poszerzenie wiedzy na temat rodzinnych form pieczy zastępczej, ich wartości i znaczenia w porównaniu z formami instytucjonalnymi oraz rozbudowanie sieci wsparcia dla rodzin zastępczych. Wniosek został zakwalifikowany do I etapu Konkursu.

W 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach rozpoczął współpracę z organizacją charytatywną „Fundacją Czerwone Noski - Klown w Szpitalu", której misją jest niesienie uśmiechu i humoru osobom potrzebującym radości. Jej wolontariusze jako artyści - klowni działają regularnie w ponad 10 szpitalach dziecięcych w całej Polsce, a także w Domach Pomocy Społecznej oraz prowadzą działania dla seniorów i personelu medycznego. Fundacja ma także doświadczenie w pracy z dziećmi z rodzin zastępczych. Z powodu epidemii koronawirusa znaczna część codziennej aktywności została przeniesiona do świata wirtualnego, również artyści-klowni nie mogąc odwiedzać dzieci osobiście, realizują swoje dotychczasowe działania online. W ramach „Noskowej E-linii" organizowane są wirtualne spotkania dla wszystkich chętnych dzieci powyżej 3 roku życia. Dzięki współpracy tutejszego Ośrodka i Fundacji w/w spotkaniach mogą wziąć udział wychowankowie Świetlic Specjalistycznych oraz dzieci z rodzin zastępczych z terenu miasta Katowice. Jak wskazali realizatorzy projektu: *„Ideą współpracy jest, by wykorzystując humor oddawać sprawczość i decyzyjność dzieciom, co jest ogromnie istotne w czasie pandemii, gdy dookoła dzieją się rzeczy, na które nawet my, dorośli, nie do końca mamy wpływ"*. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że dzieci chętnie uczestniczą w wirtualnych spotkaniach z artystami - klownami, których humor sprawia, że łatwiej znaleźć radość w trudnych czasach izolacji. W 22 spotkaniach online wzięło udział 9 dzieci z katowickich rodzin zastępczych.

Do organizowanego od 2017 r. przez Zarząd Województwa Śląskiego konkursu „Przyjaciel Rodziny" Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach w 2020 r. zgłosił kandydaturę jednej z rodzin zastępczych niezawodowych, która aktywnie angażuje się w promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, integrację rodzin zastępczych z terenu naszego miasta oraz zwiększanie świadomości społecznej na temat tego, jak wielkie znaczenie ma zapewnienie dzieciom możliwości wychowania w rodzinnych formach opieki. Rodzina na co

dzień realizuje inicjatywę pod hasłem „Mamy syna i jesteśmy rodziną zastępczą dla córki – bo idea rodzicielstwa zastępczego łączy". Celem konkursu było wyróżnienie osób zasłużonych dla regionalnej polityki prorodzinnej, które prowadzą lub prowadziły efektywne działania na rzecz rodzin. Inicjatywa katowickiej rodziny zastępczej zdobyła najwyższą punktację (32,33 punkty), zapewniając jej zwycięstwo w konkursie. Rodzina otrzymała nagrodę pieniężną, pamiątkowy dyplom oraz statuetkę, a ponadto uzyskała prawo do używania tytułu „Przyjaciel Rodziny 2020".

W styczniowym numerze (dot. 2020 r.) parafialnego miesięcznika „Głos św. Ludwika" został zamieszczony artykuł promujący rodzicielstwo zastępcze pt. „Zostań rodzicem zastępczym! Dzieci marzą, by dorastać w rodzinie". Z kolei w lutym 2020 r. na zebraniach z rodzicami w placówkach oświatowych został przedstawiony list promujący rodzicielstwo zastępcze (w listopadzie 2019 r. do jednostek oświatowych zostało wystosowane pismo z prośbą o odczytanie podczas zebrań z rodzicami ww. listu). W efekcie powyższych działań odbyły się spotkania przedstawicieli Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach z rodzicami i pracownikami Miejskiego Przedszkola nr 13 oraz Miejskiego Przedszkola nr 64 w Katowicach (w dniach 11 oraz 12 lutego 2020 r.). Ponadto jeden z koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczył w spotkaniu przedstawicieli placówek oświatowych, lokalnych służb oraz organizacji pozarządowych działających na terenie katowickich dzielnic Szopienice i Burowiec w Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej nr 10 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, gdzie promował rodzicielstwo zastępcze. Kolejne spotkania z rodzicami oraz przedstawicielami instytucji nie odbyły się ze względu na wprowadzony stan epidemii oraz wynikające z niego obostrzenia sanitarne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przygotował 4000 sztuk ulotek dotyczących promocji rodzicielstwa zastępczego, 2000 sztuk poradników pt. „Rodzina zastępcza – dom, który łączy" oraz 275 sztuk plakatów. Przy opracowaniu szaty graficznej wymienionych materiałów promocyjnych została wykorzystana praca, wyłoniona w drodze konkursu plastycznego w październiku 2019 r. Hasłem przewodnim konkursu była „Rodzina zastępcza – dom, który łączy". W konkursie wzięli udział wychowankowie Świetlic Specjalistycznych i Specjalistycznych Klubów Młodzieżowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w 2020 r. stale dostępna była informacja, dotycząca warunków, jakie należy spełnić, aby ubiegać się o ustanowienie rodziną zastępczą. Osoby odwiedzające stronę internetową Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach mogły uzyskać podstawową wiedzę odnośnie procesu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze, rodzajów rodzin zastępczych oraz świadczeń na rzecz rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach umieszczonych.

Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach umieszczał na stronie internetowej informacje, dotyczące grupy wsparcia dla spokrewnionych rodzin zastępczych, szkoleń dla nowoustanawianych spokrewnionych rodzin zastępczych oraz szkoleń grupowych dla zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych.

Ogółem w 2020 r. odnotowano 1 347 odsłon strony internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w części dotyczącej rodzicielstwa zastępczego.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020
1	Liczba wykorzystanych druków reklamowych	**1000 szt**. Poradnika dot. Rodzicielstwa zastępczego **2000** długopisów z logo miasta Katowice i napisem Dzień Rodzicielstwa Zastępczego	**729 szt**. Poradnika dot. Rodzicielstwa zastępczego (w 2019 r. wydrukowano 1000 szt.) **4355 szt.** ulotek poświęconych rodzicielstwu	**159 szt.** Poradnika dot. Rodzicielstwa Zastępczego (w 2020 r. wydrukowano 2000 szt.) **320 szt.** ulotek poświęconych rodzicielstwu

		2000 ulotek poświęconych rodzicielstwu zastępczemu	zastępczemu (w 2019 r. wydrukowano 3000 szt.) **483** plakatów (w 2019 r. wydrukowano 350 szt.)	zastępczemu (w 2020 r. wydrukowano 4000 sztuk ulotek) **41** plakatów (w 2020 r. wydrukowano 275 szt.)
2	Liczba audycji radiowych, programów telewizyjnych oraz artykułów prasowych, promujących zastępcze rodzicielstwo	**4**	**2** artykuły do prasy na temat rodzicielstwa zastępczego **1** audycja radiowa	**1**
3	Liczba odsłon zakładki dot. rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej MOPS	**666**	**994**	**1 347**
4	Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących zastępcze rodzicielstwo	**1** – obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	**2** - obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz Wykład na Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach	obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego nie odbyły się z powodu stanu epidemii

Z przeprowadzonego w 2020 roku monitoringu efektywności prowadzonych form promocji wynika, iż do Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach zwróciło się telefonicznie lub osobiście, z zapytaniem dotyczącym rodzicielstwa zastępczego, 38 osób (I kw. - 18 osób, II kw. - 5 osób, III kw. - 11 osób, IV kw. – 4 osoby). Osoby te powzięły informacje na ten temat m.in. ze strony internetowej MOPS lub od pracownika MOPS, w tym pracownika socjalnego, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, asystenta rodziny. Wielu zainteresowanych pozyskiwało informacje od innych osób, w tym znajomych, kuratorów sądowych, adwokatów lub uzyskały je w instytucjach tj. Sąd, szkoła, Dom Dziecka. Dział ds. Rodzin z Dziećmi i Poradnictwa Specjalistycznego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w 2020 r. odnotował jedno zgłoszenie rodziny zainteresowanej pełnieniem funkcji zawodowej rodziny zastępczej, jednakże proces kwalifikacyjny został przez rodzinę zawieszony z powodu braku gotowości córki biologicznej kandydatów do przyjęcia dzieci.
Podkreślić należy, że na 2020 r. planowano szereg różnych działań na rzecz promowania rodzicielstwa zastępczego i w znacznie szerszym zakresie jednakże ograniczenia wynikające ze stanu epidemii uniemożliwiły ich realizację. W kolejnych latach Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie kontynuował aktywną kampanię na rzecz rodzicielstwa zastępczego.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów

1. **Nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, analiza ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej oraz skierowanie osób spełniających podstawowe kryteria ustawowe na szkolenie.**

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w 2020 r. przystępowali do procesu kwalifikacyjnego.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach sporządzali opinie oraz gromadzili dokumentację w celu potwierdzenia spełniania warunków, wynikających z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Z przepisu wynika,

że pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom przebywającym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zapewniającym odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe, które:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny,
- nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone: zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia, wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe, umożliwiające dziecku zaspokojenie jego indywidualnych potrzeb, w tym rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego; właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań; wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Ponadto pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej może być powierzone wyłącznie osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba, tworząca tę rodzinę, musi wykazać stałe źródło dochodów.

Kandydaci spełniający powyższe warunki byli następnie kierowani do udziału w szkoleniu.

W 2020 r. koordynatorzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach przeprowadzili analizę sytuacji osobistej, rodzinnej, zdrowotnej, zawodowej i majątkowej **39 rodzin** (52 osób), deklarujących wolę ubiegania się o ustanowienie ich rodziną zastępczą. Jedna rodzina (1 osoba) w ciągu roku była opiniowana dwukrotnie - jako kandydat na rodzinę zastępczą niezawodową dla różnych dzieci. Dwie rodziny (3 osoby) przed rozpoczęciem procesu opiniowania zrezygnowały ze starań o ustanowienie ich rodziną zastępczą. Z informacji uzyskanych przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wynika, że powodem rezygnacji w przypadku jednej rodziny były sprawy osobiste, a druga rodzina zrezygnowała na rzecz siostry biologicznej, która podjęła starania o przejęcie opieki nad dzieckiem. Dwie rodziny (3 osoby) rozpoczęły proces opiniowania i przeszły badania psychologiczno-pedagogiczne pod koniec 2020 r., a opinie zostaną wydane w 2021 r. W przypadku 4 rodzin (5 osób) także rozpoczęto proces opiniowania pod koniec 2020 r., a badania psychologiczno-pedagogiczne zostaną zrealizowane w 2021 r. W przypadku 1 rodziny (1 osoba) ustalono termin rozpoczęcia procesu opiniowania w I kwartale 2021 r. Jedna rodzina (1 osoba) w 2020 r. uzyskała opinię psychologiczno-pedagogiczną, a proces kwalifikacji zostanie dokończony w 2021 r. Trzy rodziny (4 osoby) w chwili zgłoszenia miały aktualne opinie psychologiczno-pedagogiczne i nie było konieczności wydania kolejnych, a proces opiniowania 1 rodziny (2 osoby) jako kandydatów na zawodową rodzinę zastępczą został zawieszony z uwagi na sytuację rodzinną kandydatów – wykonano badania psychologiczno-pedagogiczne i wydano opinię.

Stosownie do art. 42 ust. 1 pkt 5b) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, których predyspozycje oraz motywacje do pełnienia tej funkcji zostały potwierdzone opinią psychologa. W 2020 r. psycholodzy i pedagog Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wykonywali badania psychologiczne i pedagogiczne kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, a na ich podstawie sporządzano opinię psychologiczno – pedagogiczną.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Liczba opinii psychologiczno – pedagogicznych	41*	32***	32****
2	Liczba osób, którym wykonano badania psychologiczno –pedagogiczne	54**	43	42

*W 2018 r. wydano 4 opinie psychologiczno–pedagogiczne, dotyczące 6 kandydatów (4 rodziny), sporządzone na podstawie badań, przeprowadzonych pod koniec 2017 r.
**W 2018 r. przeprowadzono badania psychologiczno–pedagogiczne i wydano opinie psychologiczno–pedagogiczne, dotyczące 3 kandydatów (2 rodziny), których proces opiniowania rozpoczął się w 2017 r.
***W 2019 r. wydane zostały 4 opinie psychologiczno–pedagogiczne, dotyczące 5 kandydatów (4 rodziny), sporządzone na podstawie badań psychologiczno – pedagogicznych przeprowadzonych pod koniec 2018 r.
****W 2020 r. wydane zostały 3 opinie psychologiczno-pedagogiczne, dotyczące 4 kandydatów (3 rodzin), które sporządzone zostały na podstawie badań przeprowadzonych pod koniec 2019 r.

W 2020 r. w przypadku **8 rodzin**, które podjęły starania o ustanowienie ich rodziną zastępczą i uzyskały pozytywną opinię Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, sąd ustanowił rodziny zastępcze, jednak w przypadku jednej rodziny ustanowiono rodziną zastępczą wyłącznie jednego z małżonków. Ponadto w przypadku 3 rodzin sąd powierzył dzieci jedynie w pieczę, nie ustanawiając rodziny zastępczej, a 1 rodzina w trakcie rozprawy sądowej zrezygnowała z ustanowienia jej rodziną zastępczą. W przypadku 3 rodzin postępowanie sądowe nie zakończyło się i będzie kontynuowane w 2021 r.

W 2020 r. sąd ustanowił **4 rodziny** zastępcze mimo niespełnienia przez kandydatów podstawowych warunków, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz odmówił ustanowienia rodziny zastępczej 3 rodzinom, które w ocenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach nie dawały rękojmi należytego wypełniania funkcji rodziny zastępczej. Postępowanie opiekuńcze w sądzie z udziałem dalszych 5 rodzin, które uzyskały negatywną opinię, nie zakończyły się i będą kontynuowane w 2021 r.

Stosownie do treści art. 96 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osoby, które chcą się podjąć wspierania placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie działań wychowawczych, a w szczególności przygotowania dziecka do samodzielnego życia, po uzyskaniu akceptacji dyrektora w/w placówki muszą jeszcze uzyskać pozytywną opinię organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2020 r. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach opiniował **2 rodziny** (2 osoby) osoby jako kandydatów na rodzinę zaprzyjaźnioną. Z uwagi na osobistą sytuację zdrowotną jednej kandydatki proces opiniowania podjęto w IV kwartale 2020 r., a opinia o posiadaniu przez nią predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej zostanie wydana w 2021 r. W drugim przypadku kandydatka miała aktualną opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej i nie było potrzeby wydawania kolejnej.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Liczba opinii dotyczących predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej	2	2	0
2	Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej	4	2	1

W okresie 2018-2020 do Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej zgłaszała się podobna liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej dla dzieci, przebywających w katowickich placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Mimo znacznie utrudnionych warunków utrzymywania osobistych kontaktów z dziećmi z powodu stanu epidemii i wprowadzonych ograniczeń w kontaktach społecznych, w 2020 r. zgłosiły się kolejne dwie osoby, zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zaprzyjaźnionej.

2. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do prowadzenia rodziny zastępczej i/lub rodzinnego domu dziecka oraz dla funkcjonujących rodzin zastępczych, w tym zawodowych.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny, zgodnie z programem szkolenia zatwierdzonym przez ministra

właściwego do spraw rodziny. Kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe kierowani byli na szkolenie prowadzone przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich.

Zgodnie z art. 44 ust.5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pracownicy merytoryczni Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach prowadzili szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej i nowoustanowionych przez sąd rodzin zastępczych spokrewnionych. Celem szkoleń było przygotowanie uczestników do pełnienia roli rodziny zastępczej, w tym do radzenia sobie z problemami dzieci i lepszego rozumienia ich potrzeb, a także dostarczenie rodzinom podstawowej wiedzy prawnej z zakresu pieczy zastępczej i prawa rodzinnego.

Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione są realizowane w dwóch edycjach – wiosennej i jesiennej, natomiast forma szkolenia (grupowe lub indywidualne) jest dostosowana do potrzeb rodzin zastępczych. W 2020 r. nie było potrzeby przeprowadzenia szkolenia indywidualnego.

W I kwartale 2020 r. odbyło się jedno spotkanie grupowe z uczestnikami szkolenia, a następnie szkolenie zawieszono w związku ze stanem epidemii. Szkolenie wznowiono w III kwartale 2020 r. i po 3 spotkaniach, w IV kwartale ponownie je zawieszono z powodu pogorszenia się sytuacji epidemicznej w kraju. W związku z zaistniałą sytuacją i brakiem możliwości realizacji szkolenia spotkań online, zdecydowano o wcześniejszym jego zakończeniu. Materiały dotyczące pozostałych do omówienia tematów szkoleniowych zostały wraz z ankietami ewaluacyjnymi przekazane rodzinom zastępczym w formie papierowej, co umożliwiło rodzinom zapoznanie się z treściami całego szkolenia. W 2021 r. planowane jest przeprowadzenie rozmów telefonicznych z uczestnikami szkolenia i udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące przekazanych rodzinom zastępczym materiałów. Szkolenie ukończyło **7 rodzin** (9 osób).

Corocznie pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach przeprowadzają badanie potrzeb szkoleniowych rodzin zastępczych. Na podstawie uzyskanych informacji sporządzony został harmonogram szkoleń na 2020 r.

W IV kwartale 2020 r. psycholodzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach przeprowadzili grupowe szkolenie dla katowickich rodzin zastępczych pt. **„Zaburzenia depresyjne i lękowe u dzieci i młodzieży”**. Z powodu trwającej pandemii SARS-Cov-2 i wynikającymi z niej obostrzeniami, szkolenie zostało przeprowadzone w formie wykładu online, w czasie rzeczywistym, poprzez platformę Microsoft Teams. Uczestnicy mieli możliwość zadawania pytań prowadzącym. W szkoleniu wzięły udział cztery osoby, co mogło być wynikiem ograniczeń w obsłudze komputera przez część rodzin zastępczych, a także konieczności realizowania przez dzieci nauki zdalnej w tym samym czasie. Głównym celem szkolenia było wzbogacenie wiedzy rodzin zastępczych na temat zaburzeń depresyjnych i lękowych u dzieci i młodzieży, a także ich obrazu klinicznego, co powinno uwrażliwić opiekunów na niepokojące symptomy i czynniki wyzwalające oraz ułatwić wstępne rozpoznanie objawów u podopiecznych. Ponadto uczestnicy mieli możliwość poszerzenia praktycznych umiejętności w zakresie prowadzenia rozmów z dzieckiem cierpiącym na zaburzenia depresyjne i lękowe. W szkoleniu skupiono się także na zagadnieniach związanych ze skutkami komunikatów, kierowanych do osób chorych, omówiono także czynniki chroniące oraz wskazano miejsca wsparcia i pomocy.

3. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą w formie grup wsparcia i poradnictwa indywidualnego.

Jedną z form wspierania rodzin zastępczych w ich codziennym funkcjonowaniu są grupy wsparcia. Adresatami grupy wsparcia organizowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach są rodziny zastępcze spokrewnione. Rodzice zastępczy w 2020 r. wyrażali potrzebę uzyskiwania wsparcia psychologicznego i edukacji psychologicznej, związanej ze specyfiką wychowywania dzieci w rodzinie zastępczej.

W 2020 r. spotkania wspierające dla rodzin zastępczych spokrewnionych dawały możliwość dalszego rozwoju nabytych kompetencji oraz dzielenia się swoim doświadczeniem, związanym z rodzicielstwem zastępczym. Podejmowano zagadnienia, wynikające z bieżących doświadczeń uczestników i pojawiających się trudności wychowawczych. Rodzinom dostarczano treści, służące wzmocnieniu ich kwalifikacji, rozwojowi osobistemu

oraz poszukiwaniu zasobów i strategii zaradczych. Spotkania były prowadzone przez psychologów i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

Z uwagi na stan epidemii spotkania grupy wsparcia odbywały się nieregularnie i były dwukrotnie zawieszone. Pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach na bieżąco kontaktowali się telefonicznie z jej uczestnikami.

Dodatkowo w 2020 r. grupę wsparcia dla rodzin zastępczych prowadziło Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich, zapewniając wzajemną wymianę doświadczeń, rozwijanie kompetencji wychowawczych i minimalizowanie pojawiających się problemów.

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków z terenu Katowic realizowane było przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, zatrudniający wysoko wykwalifikowaną kadrę merytoryczną psychologów i pedagoga. W ramach poradnictwa diagnozowano problemy rodzin zastępczych, ich zasoby i bariery oraz udzielano specjalistycznego wsparcia, w tym pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Celem poradnictwa specjalistycznego było wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu powierzonej im funkcji, wzmocnienie poczucia ich odpowiedzialności za wychowywanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz problemów dzieci, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodzin zastępczych, podniesienie świadomości rodziny poprzez zwrócenie uwagi na indywidualne potrzeby jej członków. Rodzinom zastępczym udzielano również wsparcia w radzeniu sobie z pojawiającymi się kryzysami czy problemami. Poradnictwo dla młodzieży miało na celu wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości oraz naukę budowania celów życiowych poprzez wykorzystywanie własnych zasobów.

W tabeli poniżej ujęte zostały również porady telefoniczne i online, udzielone rodzinom zastępczym i wychowankom, związane z koniecznością dostosowania się do wprowadzanych obostrzeń, organizacji nauki zdalnej dzieci, radzenia sobie z sytuacją kryzysową w okresie stanu epidemii i pojawiającym się w związku z tym lękiem np. o własne zdrowie.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w tym:	56* w tym 1 rodzina ubiegająca się o ustanowienie jej rodziną zastępczą zawodową (76 osób)	47** (68 osób)	39 rodzin ***** (59 osób) – w tym 1 rodzina ubiegająca się o ustanowienie jej rodziną zastępczą zawodową)
	- liczba kandydatów pozytywnie zaopiniowanych	21 rodzin (26 osób)	11 (17 osób)	15 rodzin (22 osoby)
	- liczba kandydatów negatywnie zaopiniowanych	20 rodzin (26 osób)	20 (26 osób)	13 rodzin (15 osób)
	- liczba kandydatów, którzy zrezygnowali z udziału w procesie kwalifikacyjnym.	11 rodzin (17 osób)	13 (20 osób)	2 rodziny (3 osoby)
2	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na rodzinę zastępczą: - kandydaci na rodzinę zastępczą spokrewnioną - kandydaci na rodzinę zastępczą niezawodową i zawodową	2 szkolenia (18 osób) 2 (22 osoby)	2 szkolenia (17 osób) 2 (19 osób)	1 szkolenie (11 osób) 1 (12 osób)

	Liczba osób, które je ukończyły z wynikiem pozytywnym: - kandydaci na rodzinę zastępczą spokrewnioną - kandydaci na rodzinę zastępczą niezawodową i zawodową	18 osób 22 osoby	16*** osób 19 osób	9 osób 12 osób
3	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych	3	3	1
	- liczba osób, które wzięły udział w w/w szkoleniach	25	30	4
4	Liczba spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych.	8	7	3
5	Liczba udzielonych rodzinom zastępczym porad indywidualnych.	432	525****	735******

*4 rodziny (7 osób) nie ukończyło procesu kwalifikacyjnego w 2018 r., proces był kontynuowany w 2019 r.
**3 rodziny (5 osób) nie ukończyły procesu kwalifikacyjnego w 2019 r., proces był kontynuowany w 2020 r.
***Jedna osoba z uwagi na brak wystarczającej frekwencji na zajęciach grupowych nie ukończyła szkolenia.
**** W 2019 r. psycholodzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach udzielili 17 porad dla 3 rodzin zastępczych zawodowych (łącznie poradnictwem specjalistycznym dla zawodowych rodzin zastępczych objętych zostało 8 osób).
***** W przypadku 1 rodziny proces opiniowania został zawieszony, a w przypadku 8 rodzin – proces opiniowania nie zakończył się i będzie kontynuowany w 2021 r.
******W 2020 r. psycholodzy udzielili 15 porad dla 1 rodziny zastępczej zawodowej (łącznie poradnictwem specjalistycznym dla zawodowych rodzin zastępczych objętych zostało 5 osób).

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spadła mimo podejmowanych działań propagujących rodzicielstwo zastępcze. Utrzymujący się w 2020 r. stan epidemii i związane z tym ograniczenia w kontaktach społecznych stały się przyczyną trudności potencjalnych kandydatów na rodziny zastępcze w przystępowaniu do procesu opiniowania.

Pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach opracowują tematy szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych oraz sporządzają harmonogramy szkoleniowe na podstawie zgłaszanych przez rodziny zastępcze potrzeb szkoleniowych. Działania te były kontynuowane przez cały okres 2018-2020 r.

Liczba osób, biorących udział w szkoleniach dla kandydatów na rodziny zastępcze, zależy od liczby kandydatów, którzy uzyskali pozytywną wstępną ocenę wypełniania warunków ustawowych, a także od ilości wydanych przez sąd postanowień ustanawiających rodziny zastępcze mimo braku wymaganego szkolenia. Na 2020 r. zaplanowano przeszkolenie podobnej liczby kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione co w 2019 r. Forma szkoleń, organizowanych przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, zostanie dostosowana do liczby oraz indywidualnych potrzeb kandydatów zgłoszonych do przeszkolenia.

Na przestrzeni lat 2018-2020 obserwowano niesłabnące zainteresowanie rodzin zastępczych spokrewnionych udziałem w grupie wsparcia, realizowanej przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. W 2020 r. mimo obostrzeń związanych z epidemią, ta forma wsparcia również była prowadzona, aczkolwiek z mniejszą częstotliwością. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco informują rodziny o możliwości uzyskania wsparcia, w tym w formie udziału w grupie wsparcia.

W 2020 r., w porównaniu do lat poprzednich, zauważa się znaczny wzrost liczby porad psychologiczno-pedagogicznych udzielonych rodzinom zastępczym i usamodzielnianym wychowankom. Z powodu stanu epidemii i wiążącej się z tym zmniejszonej aktywności społecznej, rodziny zastępcze oraz wychowankowie wykazali zwiększoną potrzebę otrzymywania wsparcia. Porady były udzielane w formie online lub telefonicznie.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej informują rodziny zastępcze o możliwości skorzystania z bezpłatnej pomocy specjalistów (psychologów, pedagoga, terapeuty, mediatora i prawnika). Psychologowie i pedagog mogą towarzyszyć koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej podczas wizyt w rodzinach zastępczych, udzielając porad bezpośrednio w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie kontynuował dobre praktyki w postaci poradnictwa specjalistycznego w formie online i w miarę możliwości również w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych oraz prowadzenia grup wsparcia, jako efektywne formy wsparcia rodzin zastępczych w ich codziennym funkcjonowaniu.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej

1. **Bieżące gromadzenie, aktualizowanie i uzupełnianie danych oraz przekazywanie do sądu rodzinnego rejestrów, dotyczących osób:**
   - zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
   - pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

W 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco gromadził, aktualizował i uzupełniał dane w rejestrach. Obowiązek ten wynika z art. 46 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rejestry obejmują następujące dane:

- dane osobowe, w tym imię i nazwisko, data urodzenia, obywatelstwo, adres zamieszkania, stan cywilny,
- wykształcenie oraz zawód i miejsce pracy i źródła dochodu,
- dane o warunkach mieszkaniowych,
- data i wynik zaświadczenia lekarskiego oraz opinii z badań psychologicznych,
- ukończone szkolenia,
- liczba dzieci, pozostających pod opieką rodziny zastępczej,
- czy rodzina pełni funkcję zawodowej rodziny zastępczej.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, jak również osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej są obowiązane do poinformowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach o każdej zmianie danych, gromadzonych w rejestrach. Ponadto osoby te mają obowiązek przedłożenia co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wystawionej przez psychologa. Dane z rejestru Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach na bieżąco przekazuje do Sądu Rejonowego w Katowicach.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Liczba przekazanych sądowi kart dot. kandydatów i funkcjonujących rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, w tym:	69	99	59
	- osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej	3	9	2
	- osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej niezawodowej	66	90	57

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco aktualizują dane o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz o osobach, które już sprawują pieczę zastępczą. W Katowicach nie funkcjonują rodzinne domy dziecka, a w okresie sprawozdawczym żadna osoba nie ubiegała się i nie uzyskała kwalifikacji do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Przygotowanie rodziny zastępczej na przyjęcie dziecka

1. **Udzielenie szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej oraz przekazanie wymaganej prawem dokumentacji oraz objęcie rodziny zastępczej wsparciem i pomocą koordynatora pieczy zastępczej.**

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie postanowienia sądu, a w przypadkach interwencyjnych, dziecko może być doprowadzone do zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego przez Policję albo Straż Graniczną. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, ma obowiązek gromadzenia i przekazywania rodzinom zastępczym szczegółowych informacji, dotyczących sytuacji prawnej i rodzinnej przyjmowanego dziecka. Ponadto rodzina zastępcza w miarę możliwości powinna mieć zapewniony kontakt z dzieckiem jeszcze przed jego umieszczeniem w tej rodzinie.

W 2020 r. sąd ustanowił **15 nowych rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych** zamieszkałych w Katowicach, w których umieszczono łącznie **23 dzieci**. Ponadto jedna rodzina została ponownie ustanowiona niezawodową rodziną zastępczą, gdyż dotychczas pełniła tymczasową funkcję (na czas toczącego się postępowania sądowego) dla jednego dziecka. W 2020 r. 3 rodziny zastępcze, sprawujące opiekę nad 4 dzieci, przeprowadziły się do Katowic z innych powiatów. Jedna rodzina zastępcza wyprowadziła się z Katowic, a następnie powróciła na teren miasta Katowice. Ponadto w 2020 r. sąd czasowo powierzył 2 dzieci w pieczę dalszym krewnym, a po spełnieniu przez spokrewnioną rodzinę zastępczą określonych przez sąd wymagań, dzieci powróciły pod jej opiekę.

Jedynie zawodowe rodziny zastępcze oraz częściowo inne zawodowe rodziny zastępcze, nie miały możliwości wcześniejszego nawiązania kontaktu z dziećmi, które do tych rodzin były przyjmowane. Informacje odnośnie sytuacji prawnej i rodzinnej dzieci przyjętych do pogotowi rodzinnych i innych zawodowych rodzin zastępczych, przekazywano rodzinom niezwłocznie po przyjęciu dziecka, a w przypadku dzieci z rodzin, które wcześniej nie były znane pracownikom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach (nie korzystały z żadnej formy wsparcia) – informacje przekazywano w miarę ich pozyskiwania. W 2020 r. do **3 pogotowi rodzinnych** przyjęto **9 dzieci**. Pozostałe zawodowe rodziny zastępcze w 2020 r. także przyjęły **9 dzieci**.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach ma obowiązek przekazania rodzinie zastępczej dokumentacji umieszczanego w danej rodzinie zastępczej dziecka, nie później niż w dniu poprzedzającym przyjęcie dziecka, a w przypadku umieszczenia dziecka wymagającego natychmiastowej pomocy lub w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, dokumentacja była przekazywana rodzinie zastępczej niezwłocznie po przyjęciu dziecka. Art. 38 a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazuje przekazanie rodzinie zastępczej następujących dokumentów:

- odpis aktu urodzenia,
- orzeczenie sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej,
- dokumentacja o stanie zdrowia dziecka,
- dokumentacja szkolna,
- diagnoza psychofizyczna,
- informacja o specjalnych potrzebach edukacyjnych przyjmowanego do rodziny zastępczej dziecka,
- plan pracy z rodziną lub informacja o sytuacji rodziny dziecka.

W celu realizacji powyższego zadania, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach mają prawo do uzyskania informacji oraz otrzymania lub wglądu do wszelkiej dostępnej dokumentacji, w tym prawnej i medycznej, dotyczącej przyjętego dziecka. W 2020 r. koordynatorzy

rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco gromadzili i przekazywali nowoustanawianym rodzinom zastępczym wymaganą prawem dokumentację dzieci. W przypadku rodzin zastępczych spokrewnionych, dokumentacja dzieci zazwyczaj znajdowała się w posiadaniu rodziny zastępczej jeszcze przed jej ustanowieniem przez sąd.

Rodziny zastępcze obejmuje się na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych, zamieszkałych na terenie Katowic, wyznacza Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach - jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej może być osoba, legitymująca się wykształceniem wyższym na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji oraz posiadająca co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dzieckiem i rodziną (także jako rodzina zastępcza). Zadania koordynatora szczegółowo opisuje art. 77 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który wymienia między innymi udzielenie pomocy w realizacji pieczy zastępczej, przygotowanie planu pomocy dziecku i zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym – psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej. Koordynator obejmuje też swoim wsparciem pełnoletnich wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej.

W 2020 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach współpracowali z **299 spokrewnionymi i niezawodowymi rodzinami zastępczymi** oraz ze **141 usamodzielnianymi wychowankami**. Jedna rodzina zastępcza niezawodowa korzystała ze wsparcia pracownika socjalnego Terenowego Punktu Pomocy Społecznej nr 2 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. We wrześniu 2020 roku pełnoletni wychowanek przebywający w tej rodzinie zastępczej usamodzielnił się**.** Ponadto koordynator rodzinnej pieczy zastępczej Działu ds. Rodzin z Dziećmi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował w 2020 r. z **9 zawodowymi rodzinami zastępczymi** oraz z 2 rodzinami zastępczymi niezawodowymi. Jedna zawodowa rodzina zastępcza zakończyła działalność z dniem 31 grudnia 2020 r.

W rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych w 2020 r. przebywało łącznie **381 dzieci**, a w rodzinach zawodowych **54 dzieci**.

2. Przyznanie i realizacja świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej.

W 2020 r. rodziny zastępcze miały prawo do otrzymywania świadczeń, związanych z pobytem dzieci w tych rodzinach. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przyznawał i realizował następujące świadczenia:

- świadczenie na utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej w kwocie 694,00 zł miesięcznie,
- świadczenie na utrzymanie dziecka umieszczonego w zawodowej i niezawodowej rodzinie zastępczej w kwocie 1052,00 zł miesięcznie,
- dodatek na dziecko niepełnosprawne w kwocie 211,00 zł miesięcznie,
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, zgodnie z polityką świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w kwocie 500,00 zł jednorazowo w przypadku wypoczynku trwającego bez przerwy przez co najmniej 14 dni, a w przypadku wypoczynku krótszego, świadczenie przyznawano proporcjonalnie,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny zastępczej dziecka – jednorazowo w kwocie wynikającej ze zgłoszonych przez rodzinę zastępczą niezbędnych potrzeb, których zaspokojenie nie było możliwe z bieżących świadczeń na utrzymanie dziecka,
- świadczenie związane z wystąpieniem zdarzenia losowego,
- środki na utrzymanie lokalu mieszkalnego zawodowej lub niezawodowej rodziny zastępczej w kwotach zależnych od przedstawionych dowodów poniesionych kosztów oraz od liczby osób wspólnie zamieszkujących,
- świadczenie dla zawodowej rodziny zastępczej na pokrycie kosztów, związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu, w kwocie zależnej od poniesionych kosztów i możliwości finansowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach,

Ponadto rodzinom zstępczym przysługiwał dodatek wychowawczy dla każdego umieszczonego dziecka w kwocie 500,00 zł miesięcznie oraz świadczenie Dobry Start (300 zł na zakup wyprawki szkolnej), które nie wynikają z „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020", dlatego nie zostały ujęte w tabeli mierników. Dodatkowo w 2020 r. wprowadzono bon turystyczny o wartości 500,00 zł, który przysługuje także dzieciom przebywającym w rodzinach zastępczych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawodowe rodziny zastępcze na podstawie zawartych umów otrzymują wynagrodzenie. Jednocześnie na podstawie Uchwały nr XX/455/12 Rady Miasta Katowice z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie podwyższenia wysokości kwoty wynagrodzenia przysługującego rodzinie zastępczej zawodowej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka (Dz.U. Województwa Śląskiego z 2012 r., poz. 1826), po roku od przyjęcia pierwszego dziecka do zawodowej rodziny zastępczej, wynagrodzenie ulega zwiększeniu o kwotę 1500 zł miesięcznie pod warunkiem uzyskania przez zawodową rodzinę zastępczą pozytywnej oceny organizatora pieczy zastępczej. W 2020 r. na wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych (wraz z obowiązkowymi obciążeniami pracodawcy w postaci składek na ubezpieczenia społeczne oraz składek na Fundusz Pracy), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach wydatkował kwotę **578 145,22 zł.**

W przypadku pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej jednocześnie więcej niż 3 dzieci, na podstawie art. 57 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina ma prawo do pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego i przy opiece nad dziećmi. W 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał na podstawie umów zleceń 13 osób do pomocy zawodowym rodzinom zastępczym. Osoby te za wykonane usługi otrzymywały wynagrodzenie w kwocie 17,00 zł brutto za każdą godzinę, a ich zadaniem było nie tylko krótkotrwałe sprawowanie opieki nad dziećmi (np. w czasie, gdy zawodowa rodzina zastępcza jest z dzieckiem na rehabilitacji lub u lekarza), ale także wyjście z dzieckiem na plac zabaw, wykonanie prania, sprzątanie mieszkania, drobne zakupy, prace pomocnicze. Na wynagrodzenia dla osób pomagających zawodowym rodzinom zastępczym w 2020 r. przeznaczono **238 381,82 zł.**

W 2020 r. w związku z obostrzeniami i koniecznością przestrzegania reżimu sanitarnego zawodowe rodziny zastępcze nie korzystały z usług rodzin pomocowych. W miarę możliwości rodziny odpoczywały wspólnie z umieszczonymi w tych rodzinach dziećmi. Żadna z zawodowych rodzin zastępczych nie korzystała ze zwolnienia lekarskiego.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	24 (w tym 1 – w DR)	26 (w tym 1 – w DR)	25 (w tym 1 – w DR)
2	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora	358*	337*	311**
3	Liczba dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych (z wyjątkiem zawodowych), w tym: -w rodzinach zastępczych spokrewnionych - w rodzinach zastępczych niezawodowych	375 243 132	418 276 142	381 249 132
4	Liczba dzieci przyjętych w danym roku kalendarzowym do rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych	41	24	23
5	Wydatki na utrzymanie Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej w danym roku kalendarzowym	1 717 106,39 zł	1 812 148,33 zł	1 667 086,02 zł

6	Wydatki na świadczenia dla rodzin zastępczych w danym roku kalendarzowym, w tym: – jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów, związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	4 741 700,10 zł 27 625,00 zł	4 569 145,89 zł 24 496,08 zł	4 235 140,81 zł 26 007,00 zł
	– świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	4 411 296,32 zł	4 253 666,51 zł	3 996 561,24 zł
	– dodatek na dziecko niepełnosprawne	72 732,13 zł	90 101,60 zł	95 253,57 zł
	– dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	85 581,91 zł	85 927,53 zł	6 450,00 zł
	– środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego zawodowej lub niezawodowej rodziny zastępczej	132 957,45 zł	108 667,24 zł	108 367,29 zł
	– świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu dla zawodowej rodziny zastępczej	11 407,29 zł	6 186,93 zł	1 021,71 zł
	– świadczenia związane z wystąpieniem zdarzenia losowego	100,00 zł	100,00 zł	1 480,00 zł

* dwie rodziny nie były objęte wsparciem koordynatora, natomiast korzystały ze wsparcia pracownika socjalnego, a jedna pełni równocześnie rolę rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej;
** jedna rodzina korzystała ze wsparcia pracownika socjalnego;

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań, mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców naturalnych. Piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka albo zapewnienie opieki i wychowania w środowisku zastępczym.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności traktując dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej. Zapewnia mu dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych oraz zapewnia dziecku kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, jak również dba o rozwój uzdolnień i zainteresowań.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie kontynuował działania, mogące zapewnić lepsze funkcjonowanie zawiązywanych rodzin zastępczych, w tym zwłaszcza indywidualne poradnictwo specjalistyczne i grupy wsparcia, a także szkolenia dla funkcjonujących rodzin zastępczych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych

1. **Pozyskanie, kwalifikacja kandydatów oraz zawarcie nowych umów o prowadzenie zawodowych rodzin zastępczych lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka w celu zwiększenia możliwości umieszczenia dzieci poniżej lat 7, które nie powinny być umieszczane w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Żaden z kandydatów nie może przekraczać wieku 55 lat.**

W celu zapewnienia najmłodszym mieszkańcom Katowic pieczy zastępczej w rodzinnych formach, niezbędny jest stały rozwój sieci rodzin zastępczych, w tym zawodowych. Kandydaci, zgłaszający swoją gotowość do rozpoczęcia procesu kwalifikacyjnego i ubiegania się o ustanowienie rodziną zastępczą, jeszcze przed skierowaniem na szkolenie uzyskują pełną informację o rodzajach rodzin zastępczych, w tym – o rodzajach zawodowych rodzin zastępczych i możliwości ubiegania się o zawarcie umowy.

2. Przekształcenie niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe rodziny zastępcze.

Możliwość przekształcenia niezawodowej rodziny zastępczej w zawodową reguluje art. 54 oraz art. 56 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przekształcenie jest możliwe pod warunkiem:

- pozytywnej opinii z badań psychologiczno-pedagogicznych, przeprowadzonych przez psychologa Działu ds. Rodzin z Dziećmi i Poradnictwa Specjalistycznego w związku ze złożonym wnioskiem,
- pozytywnej oceny posiadanych warunków mieszkaniowych rodziny zastępczej, odnośnie możliwości umieszczenia kolejnych dzieci, sporządzonej po wizycie pracowników Działu ds. Rodzin z Dziećmi,
- pozytywnej oceny dotychczasowego koordynatora rodziny zastępczej, wydanej na potrzeby przekształcenia,
- wyrażenia zgody na przyjęcie co najmniej 2 dzieci po zawarciu umowy, przy czym łączna liczba dzieci przebywających w tej rodzinie zastępczej po przekształceniu nie może przekraczać 3.

Warunki niezbędne do przekształcenia rodziny zastępczej, zawarte w „Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020":
- wiek kandydatów do lat 55 (organizator pieczy zastępczej bierze pod uwagę wiek kierowanych do rodziny dzieci, aby było możliwe usamodzielnienie wychowanków przed osiągnięciem przez zawodową rodzinę zastępczą wieku emerytalnego),
- pozytywna ocena rodziny zastępczej, wystawiona przez dotychczasowego koordynatora rodziny zastępczej, wydana na potrzeby przekształcenia,
- pozytywna opinia z badań psychologiczno-pedagogicznych przeprowadzonych przez psychologa w związku ze złożonym wnioskiem o przekształcenie,
- pozytywna ocena warunków mieszkaniowych rodziny zastępczej odnośnie możliwości umieszczenia kolejnych dzieci,
- wyrażenie zgody na przyjęcie co najmniej 2 dzieci po zawarciu umowy, a po ich przyjęciu - sprawowanie pieczy łącznie nad nie więcej niż 3 dzieci; w przypadku skierowania za zgodą zawodowej rodziny zastępczej licznego rodzeństwa łączna liczba dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej może być wyższa.

Na 2020 r., zgodnie z „Powiatowym programem rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020", przyjęto następujące limity zawierania umów:
a) dla nowych rodzin zastępczych zawodowych:
- 2 nowe umowy,
b) dla rodzin zastępczych zawodowych, przekształconych z rodzin zastępczych niezawodowych:
- 1 umowa.
W przypadku rozwiązania którejkolwiek z umów, możliwe jest zawarcie dodatkowych umów w celu utrzymania zakładanej liczby zawodowych rodzin zastępczych.

Pod koniec 2019 r. szkolenie ukończyła jedna rodzina zastępcza niezawodowa, ubiegająca się o przekształcenie w zawodową. W 2020 r. dokończyła proces kwalifikacyjny i mimo stanu epidemii, w obliczu konieczności zapewnienia pieczy zastępczej licznemu rodzeństwu, rodzina rozpoczęła działalność w dniu 14 września 2020 r.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na bieżąco monitorują sytuację poszczególnych niezawodowych rodzin zastępczych. W przypadku spełniania przez niezawodową rodzinę zastępczą warunków do przekształcenia w zawodową, koordynatorzy informują rodzinę zastępczą o takiej możliwości, a także o koniecznej zgodzie na przyjęcie 2 dzieci, wskazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach. W 2020 r. jedna niezawodowa rodzina zastępcza, ubiegająca się o przekształcenie w zawodową, uzyskała pozytywną opinię z badań psychologiczno-pedagogicznych. Rodzina deklaruje chęć przystąpienia do szkolenia w 2021 r. Ponadto do Działu ds. Rodzin z Dziećmi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w 2020 r. zgłosiła się 1 rodzina – kandydaci na zawodową rodzinę zastępczą. Rodzinie wykonano badania psychologiczno-pedagogiczne oraz odbyła się wstępna wizyta w miejscu zamieszkania rodziny. W związku z brakiem gotowości dzieci własnych kandydatów do przyjęcia obcych dzieci, rodzina okresowo zawiesiła dalsze starania.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, który prowadzi pracę z zawodowymi rodzinami zastępczymi, w 2020 r. pracował z **9 zawodowymi rodzinami zastępczymi**, z czego z jedną zawodową rodziną zastępczą na jej wniosek rozwiązano umowę z dniem 31 grudnia 2020 r. Na dzień 31 grudnia 2020 w zawodowych rodzinach zastępczych przebywało **35 dzieci.** Ponadto koordynator Działu ds. Rodzin z Dziećmi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach pracował z 2 niezawodowymi rodzinami zastępczymi, w których przebywało 2 dzieci.

W 2020 r. z powodu stanu epidemii zawodowe rodziny zastępcze były obowiązane do bezwzględnego przestrzegania reżimu sanitarnego oraz zaleceń dla instytucji pieczy zastępczej, wydane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w porozumieniu z Ministerstwem Zdrowia, Państwową Inspekcją Sanitarną oraz Rzecznikiem Praw Dziecka. Wszystkie zawodowe rodziny zastępcze korzystały ze środków dezynfekujących oraz ze środków osobistej ochrony (rękawiczki jednorazowe i maski zasłaniające usta i nos), pomieszczenia mieszkalne były regularnie wietrzone i dezynfekowane. Stan zaopatrzenia zawodowych rodzin zastępczych w niezbędne artykuły były na bieżąco monitorowany przez koordynatora. W przypadku choroby opiekuna, środki ochrony osobistej stosowane były na co dzień także w domu, zwłaszcza w kontakcie ze zdrowymi członkami rodziny i dziećmi. Z kolei w okresie choroby dziecka, zawodowe rodziny zastępcze stosowały środki ochrony osobistej oraz starały się w miarę możliwości ograniczyć kontakty chorego z pozostałymi dziećmi. W przypadku rodziców biologicznych, którzy zachowali ograniczoną władzę rodzicielską, byli oni informowani o wszelkich terminach wizyt i konsultacji lekarskich, o ustalonym terminie przyjęcia dziecka do szpitala oraz o ponownym rozpoczęciu rehabilitacji, a także mieli możliwość osobistego uczestniczenia w tych działaniach, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa epidemiologicznego.

Przebywające w zawodowych rodzinach zastępczych dzieci w wieku szkolnym, zależnie od aktualnych obostrzeń, korzystały z możliwości samodzielnego poruszania się poza miejscem zamieszkania, w tym w celu wyjścia na podwórko lub plac zabaw oraz w celu odwiedzin u rodziców i innych bliskich osób. W okresie wakacji letnich niektóre dzieci w wieku szkolnym skorzystały z możliwości wyjazdu na kolonie i obozy, ponadto zawodowe rodziny zastępcze organizowały indywidualne pobyty poza miastem. W roku szkolnym wychowankowie objęci byli nauką zdalną. W celu realizacji obowiązku szkolnego dzieci korzystały z komputerów stacjonarnych, laptopów, tabletów i smartfonów. W ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 i projektu "Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19", Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach wydał rodzinom zastępczym w nieodpłatne użytkowanie 58 laptopów z oprogramowaniem, jedno specjalistyczne oprogramowanie dla dziecka z niepełnosprawnością i 10 sprzętów audiowizualnych.

Sytuacja prawna dzieci małych, tj. do 3 roku życia, w około 90% została uregulowana, a pozostałe - oczekiwały na zakończenie spraw sądowych. W związku z tym, po wznowieniu pracy przez Ośrodek Adopcyjny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach, od miesiąca lipca 2020 r. dopuszczono możliwość osobistych kontaktów rodzin adopcyjnych z dziećmi, pod warunkiem okazania przez kandydatów ujemnego wyniku badania na obecność koronawirusa SARS-CoV2. Wszystkie spotkania odbywały się poza miejscem zamieszkania zawodowej rodziny zastępczej z zachowaniem ogólnie przyjętych zasad i zaleceń związanych ze stanem epidemii, między innymi w parku, na placach zabaw, na podwórku lub w przydomowym ogrodzie.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018	2019	2020
1	Liczba kandydatów i wniosków o przekształcenie w zawodowe rodziny zastępcze, w tym:	1	2	1****
	- liczba kandydatów pozytywnie zaopiniowanych,	1	1	-
	- liczba kandydatów negatywnie zaopiniowanych,	-	-	-
	- liczba kandydatów, którzy zrezygnowali	-	-	-

	z ubiegania się o status zawodowej rodziny zastępczej			
2	Liczba zawodowych rodzin zastępczych w danym roku kalendarzowym, w tym: - liczba zawartych umów w danym roku kalendarzowym	10* 1	9** 1	9 1
3	Liczba dzieci (narastająco) przebywających w zawodowych rodzinach zastępczych, w tym: - liczba dzieci przyjętych w danym roku kalendarzowym	73 32	58 13	54 18
4	Średni miesięczny koszt pobytu dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka, w tym: - koszt wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka. - wydatki na świadczenia, udzielone zawodowym rodzinom zastępczym/rodzinnym domom dziecka	2 966,98 zł 535 492,49 zł 568 752,10 zł ***	3 213,37 zł 687 703,88 zł 511 856,01 zł***	2 947,68 zł 816 527,04 zł 664 650,34 zł***

*z 10 rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w 2018 r. jedną umowę rozwiązano z dniem 12 kwietnia 2018 r. (dwóch wychowanków przekazano do placówki), drugą – z dniem 31.12.2018 r. (rodzina przeszła na emeryturę z dniem 1.01.2019 r.),
**z 9 rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w 2019 r. jedną umowę rozwiązano z dniem 9 lipca 2019 r. (od 10 lipca 2019 r. rodzina pełni rolę niezawodowej rodziny zastępczej dla 1 dziecka),
***kwota świadczeń wypłaconych zawodowym rodzinom zastępczym zawiera się w kwocie świadczeń dla rodzin zastępczych ogółem.
****kandydaci zawiesili proces kwalifikacyjny.

Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych powinien prowadzić do powstawania nowych miejsc opieki i wychowania dla małych dzieci, które z racji wieku lub niepełnosprawności nie mogłyby być umieszczone w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Jednocześnie zawodowe rodziny zastępcze dają możliwość wielokrotnego wykorzystania każdego miejsca, ponieważ rotacja dzieci w tych rodzinach jest znacznie większa niż w niezawodowych rodzinach zastępczych.

W celu dalszego poszerzenia oferty zawodowej rodzinnej pieczy zastępczej, konieczne jest regularne zawieranie nowych umów oraz w miarę możliwości przekształcanie prawidłowo funkcjonujących niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe.

Mimo, iż rocznie kilkadziesiąt rodzin otrzymuje pozytywną opinię dla kandydatów na rodziny zastępcze, to najwyżej jedna z nich wyraża zainteresowanie utworzeniem zawodowej rodziny zastępczej. Jako barierę kandydaci wskazują konieczność rezygnacji z pracy zawodowej przez osobę, która będzie pobierała wynagrodzenie, brak gotowości do rozstań z kolejnymi podopiecznymi oraz konieczność objęcia opieką w tym samym czasie nie mniej niż 3 dzieci i duża rotacja dzieci w rodzinie. W okresie 2018-2020 przekształcono dwie rodziny zastępcze z niezawodowych w zawodowe oraz pozyskano kolejną rodzinę, ubiegającą się o przekształcenie. Rodzina z powodu stanu epidemii nie miała możliwości ukończenia szkolenia i będzie kontynuowała starania w 2021 r.

CEL SZCZEGÓŁOWY 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodziny zastępczej

1. Przeprowadzanie oceny sytuacji dziecka oraz oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji i jakości wykonywanej pracy.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował z Sądem Rejonowym w Katowicach, informując o całokształcie sytuacji rodzinnej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz o sytuacji rodziny pochodzenia dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzali oceny sytuacji dziecka nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dziecka do lat trzech i nie rzadziej, niż co 6 miesięcy w przypadku pozostałych dzieci. Szczegółowe zasady dotyczące oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, uregulowane zostały w Rozdziale 4 powołanej ustawy.

Rodzinna piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną pochodzenia w celu umożliwienia dziecku powrotu do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie art. 77 ust. 3 p. 5) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, mają obowiązek zgłaszania do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

W 2020 r. do Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach zgłoszono **16 dzieci** z niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych. W przypadku 2 dzieci koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wskazał zasadność kwalifikacji dzieci do adopcji z powodu niewydolności opiekuńczo-wychowawczej spokrewnionej rodziny zastępczej, jednak zgodnie z decyzją komisji kwalifikacyjnej Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach żadne dziecko nie uzyskało kwalifikacji do adopcji z uwagi na długotrwały pobyt w rodzinie zastępczej, pokrewieństwo dzieci z rodziną zastępczą oraz wiek dziecka.

Ponadto do Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach w 2020 r. zgłoszono **14 dzieci** z zawodowych rodzin zastępczych, z czego 1 dziecko nie uzyskało kwalifikacji z powodu FASD i niezakończonej diagnozy rzeczywistego stanu zdrowia i rozwoju oraz z powodu braku polskiego aktu urodzenia (dziewczynka urodziła się za granicą, rodzice nie przeprowadzili transkrypcji aktu urodzenia na polski, opiekun prawny rozpoczął starania o uzyskanie oryginału zagranicznej metryki pod koniec 2020 r.).

Przepisy art. 132-134 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej regulują sprawę oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwszej oceny dokonuje się nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od pierwszej oceny, a następne nie rzadziej, niż co 3 lata.

2. Przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych funkcjonujących rodzin zastępczych.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępczej niezawodowe i zawodowe są zobowiązane do przedstawiania co dwa lata opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wystawionej przez psychologa.

W okresie od stycznia do grudnia 2020 r. psycholodzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wykonywali badania psychologiczne rodzicom zastępczym pełniącym funkcję rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej. Na podstawie wyników badań sporządzano opinię, określającą predyspozycje i motywacje rodziców zastępczych do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Liczba wydanych opinii dotyczących predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	34*	71**	42***
2	Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	77	72	64

*W 2018 r. 1 opinię (dotyczącą 1 osoby) odnośnie posiadania predyspozycji i motywacji, sporządzono na podstawie badania psychologicznego przeprowadzonego pod koniec 2017 r.
**W 2019r. wydane zostały 22 opinie (dotyczące 30 osób), które sporządzone zostały na podstawie badań psychologicznych przeprowadzonych w 2018r.
***W 2020 r. wydana została 1 opinia (odnośnie 1 osoby), sporządzona na podstawie badań psychologicznych przeprowadzonych w 2019 roku.

Badania predyspozycji i motywacji do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej wykonywane są przez psychologów Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach zgodnie z harmonogramem, wynikającym z terminów ustawowych. W 2020r. w związku z sytuacją epidemiologiczną 5 osób (3 rodziny) odmówiło poddania się badaniom psychologiczno-pedagogicznym, a 2 osoby (2 rodziny) pomimo deklarowanej gotowości nie stawiły się na badania w wyznaczonym terminie. Spotkanie z 1 osobą (1 rodzina), która powinna przystąpić do badań pod koniec 2020 r., przesunięto na 2021 r. z powodu sytuacji zdrowotnej. Dodatkowo jedna rodzina zastępcza zawodowa (2 osoby) zrezygnowała z poddania się badaniom psychologicznym w 2020 r. w związku z zakończeniem sprawowania tej funkcji.

3. Kierowanie do sądu wniosku o rozwiązanie rodziny zastępczej i zapewnienie dziecku opieki w innej formie lub w innej rodzinie zastępczej - w przypadku kolejnej oceny negatywnej.

Zgodnie z art. 134 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku negatywnej oceny rodziny zastępczej kolejna ocena jest dokonywana nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia dokonania tej oceny. W przypadku kolejnej negatywnej ostatecznej oceny organizator rodzinnej pieczy zastępczej kieruje do sądu wniosek o uchylenie postanowienia o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej.

W 2020 r. **13 rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych** otrzymało łącznie **17 ocen negatywnych**. W przypadku 4 rodzin były to pierwsze oceny negatywne i nie formułowano wniosku do sądu o ich rozwiązanie. Ustalono warunki, jakie rodziny te muszą spełnić, aby następną ocenę zakończyć z pozytywnym wynikiem. W sprawie kolejnych 4 rodzin zastępczych nie formułowano wniosku o rozwiązanie rodziny, lecz zobowiązano je do podjęcia określonych działań – np. do uzyskania diagnozy dotyczącej dziecka w poradni psychologiczno-pedagogicznej lub do podjęcia pracy, poprawy warunków bytowych. W przypadku 5 rodzin zastępczych złożono w sądzie łącznie 8 wniosków o zmianę zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci oraz o rozwiązanie rodzin zastępczych z powodu:
- niewywiązywania się przez rodzinę zastępczą z ustaleń i zobowiązań;
- niespełniania podstawowych warunków wynikających z ustawy (m.in. brak stałego źródła dochodu, orzeczona eksmisja);
- niskich umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych oraz braku gotowości do podnoszenia kompetencji i kwalifikacji wychowawczych.
W przypadku 2 rodzin zastępczych sąd nie podjął jeszcze działań, 1 rodzina otrzymała nadzór kuratorski, a wobec 1 rodziny zastępczej toczy się postępowanie i wyznaczono termin rozprawy (styczeń 2021 r.). Ponadto jeden wniosek o rozwiązanie rodziny zastępczej sąd oddalił.

W 2020 r. 3 rodziny podjęły decyzję o rezygnacji z powierzonej im roli i zawnioskowały do sądu o rozwiązanie rodziny zastępczej. Z tego powodu 2 dzieci umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a opiekę nad 1 dzieckiem przejęła jego dalsza krewna.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka – ocen zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej ogółem, w tym:	746	649	567
	- w rodzinach zastępczych zawodowych	112	71	69
	- oceny negatywne	18	10	7
2	Liczba sporządzonych ocen rodzin zastępczych, ogółem w tym:	157	174	114
	- liczba ocen negatywnych	20	20	17
3	Liczba dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą, ogółem w tym:	72 (w tym 31 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych)	87 (w tym 22 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych)	58 (w tym 20 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych)
	- powrót do rodziny pochodzenia	9 (w tym 6 z zawodowych rodzin zastępczych)	11 (w tym 6 z zawodowych rodzin zastępczych)	4 (w tym 3 z zawodowych rodzin zastępczych)
	- adopcja	6 (z zawodowych rodzin zastępczych)	17 (w tym 14 z zawodowych rodzin zastępczych)	10 (wszystkie z zawodowych rodzin zastępczych)
	- przeniesienie do pieczy instytucjonalnej	16 (w tym 3 z zawodowej rodziny zastępczej)	9	10 (w tym 6 z zawodowych rodzin zastępczych)
	- przeniesienie do innej rodziny zastępczej	16 (w tym 15 z rodzin zastępczych zawodowych)	4 (w tym 1 z zawodowej rodziny zastępczej)	1 (w tym 1 z zawodowej rodziny zastępczej)
	- inne ogółem, w tym:	25	46	35
	▪ powierzenie w pieczę	3	1	0
	▪ wyprowadzenie się do innego miasta	7	1	4
	▪ śmierć rodziny zastępczej	1	4	1
	▪ usamodzielnienie	13	37	27
	▪ pełnoletniość matki naturalnej i przekazanie dziecka pod jej opiekę	1	1	0
	▪ umieszczenie w ZOL lub DPS	0	2 (w tym 1	2 (w tym 2

	▪ śmierć wychowanka	0	z zawodowej rodziny zastępczej) 0	z zawodowej rodziny zastępczej) 1

Zmniejszenie liczby ocen sytuacji dziecka i zasadności jego pobytu w pieczy zastępczej wynika bezpośrednio z wieku wychowanków, pozostających w rodzinach zastępczych. Sukcesywnie zwiększa się bowiem liczba dzieci powyżej lat 3, które przebywają w spokrewnionych i niezawodowych rodzinach zastępczych. Ponadto w 2020 r. 38 dzieci osiągnęło pełnoletność i zdecydowało się pozostać w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub rozpocząć proces usamodzielnienia się. Z kolei na liczbę ocen sporządzanych w zawodowych rodzinach zastępczych duży wpływ ma rotacja dzieci oraz fakt, iż w zawodowych rodzinach zastępczych umieszczane są dzieci poniżej 3 roku życia.

W 2020 r. sporządzono tylko 17 negatywnych ocen rodzin zastępczych, co jest bezpośrednim efektem zintensyfikowanej pracy z rodzinami, prowadzonej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i specjalistów, zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach. Celem pracy z rodzinami zastępczymi jest wzmacnianie ich zasobów i kompetencji, budowanie relacji oraz zwiększanie otwartości na rozwiązywanie bieżących problemów. Wszystkie podejmowane do tej pory działania będą nadal kontynuowane.

W 2020 r. tylko 4 dzieci (w tym 3 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych) powróciło do rodziny naturalnej, co może wskazywać na potrzebę bardziej intensywnej pracy z rodzicami naturalnymi dzieci i ich stałego motywowania do współpracy - w formie bezpośredniego wsparcia asystentów rodziny i rodzin wspierających, a także w formie uczestniczenia w treningach i programach podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.

CEL SZCZEGÓŁOWY 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej

1. **Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia osobom opuszczającym w związku z osiągnięciem pełnoletniości rodzinne oraz instytucjonalne formy pieczy zastępczej:**
   - świadczenia na kontynuowanie nauki,
   - świadczenia na usamodzielnienie,
   - świadczenia na zagospodarowanie,
   - pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
   - pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
   - pomoc prawna i psychologiczna.

Osobom usamodzielnianym na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przysługuje wsparcie ekonomiczne oraz inne formy wsparcia ze strony organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego zadania w mieście Katowice wypełnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach udzielają różnych form pomocy usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej. Pozostali usamodzielniani wychowankowie (w tym wychowankowie rodzin zastępczych i placówek, nieobjęci pomocą i wsparciem koordynatora), w 2020 r. korzystali ze wsparcia pracowników socjalnych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej. W 2020 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Katowicach współpracowali ze **141 usamodzielnianymi wychowankami**, spośród których **82** wychowankom udzielono indywidualnego wsparcia, w większości - w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018 r.	2019 r.	2020 r.
1	Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki	154	156	149
	- łączna wartość świadczeń (w zł)	639 360,21 zł	595 538,71 zł	678 177,53 zł
2	Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z pomocy pieniężnej na usamodzielnienie	36	29	37
	- łączna wartość świadczeń (w zł)	123 891,03 zł	132 401,43 zł	152 529,07 zł
3	Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z pomocy w formie rzeczowej	24	32	36
	- łączna wartość świadczeń (w zł)	39 144,99 zł	63 865,97 zł	64 657,00 zł
4	Usamodzielniani wychowankowie, którym koordynatorzy udzielili wsparcia ogółem w tym:	57	40	82
	- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	42	35	44
	- w uzyskaniu zatrudnienia	22	17	24
	- w uzyskaniu dostępu do pomocy prawnej i psychologicznej	28	20	25

Wychowankowie, którzy z uwagi na osiągnięcie pełnoletności opuszczają rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej, objęci zostali wsparciem i pomocą, w tym finansową. Wychowankowie mają możliwość korzystania z kilku form pomocy jednocześnie. Zwiększenie wydatków na świadczenia częściowo powodowane zostało waloryzacją w 2019 r., a ponadto wynika z większej liczby usamodzielnianych wychowanków korzystających ze świadczeń.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie kontynuował udzielanie wychowankom jednocześnie pomocy na usamodzielnienie oraz pomocy rzeczowej, ponieważ pozwala to na bardziej racjonalne wykorzystanie środków w przypadku konieczności wyposażenia pierwszego własnego mieszkania. W zależności od indywidualnych potrzeb wychowanka pomoc jest przyznawana w kilku etapach, dlatego nie oblicza się średniego świadczenia, gdyż nie odzwierciedla ono kwoty faktycznie przyznanej i realizowanej pomocy na rzecz każdego wychowanka. Jeden wychowanek w zależności od formy i okresu pozostawania w systemie pieczy zastępczej może otrzymać łącznie 1 735,00 zł lub 3 470,00 zł lub 6 939,00 zł pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz 1 577,00 zł lub 3 154,00 zł pomocy rzeczowej. Świadczenie na kontynuowanie nauki wynosi obecnie 526,00 zł miesięcznie.

KOSZT REALIZACJI „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020"

W 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach kontynuował wykonywanie zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Na realizację powierzonych zadań, związanych z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych oraz zadań związanych z usamodzielnianiem pełnoletnich wychowanków, opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo

-wychowawcze, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach miał zabezpieczone środki w planie finansowym.

Ogólny koszt realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020" za 2020 r. wyniósł **7 639 437,47** zł. Łączny koszt realizacji całego „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020" to **23 481 896,28** zł. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Rodzaj wydatku	2018 r. (zł)	2019 r. (zł)	2020 r. (zł)
1	**Cel szczegółowy 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej***	-	-	-
2	**Cel szczegółowy 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów***	12 340,00	29 160,00	25 320,00
3	**Cel szczegółowy 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej***	-	-	-
4	**Cel szczegółowy 4: Przygotowanie rodziny zastępczej na przyjęcie dziecka***	-	-	-
	Zadanie 2:			
	Przyznanie i realizacja świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej:	4 741 700,10	4 569 145,89	4 235 140,81
	- jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie wydatków związanych z przyjęciem dziecka,	27 625,00	24 496,08	26 007,00
	- pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka,	4 411 296,32	4 253 666,51	3 996 561,24
	- dodatek na dziecko niepełnosprawne,	72 732,13	90 101,60	95 253,57
	- dofinansowanie do wypoczynku,	85 581,91	85 927,53	6 450,00
	- dofinansowanie kosztów utrzymania mieszkania,	132 957,45	108 667,24	108 367,29
	- dofinansowanie kosztów remontu mieszkania zawodowej rodziny zastępczej	11 407,29	6 186,93	1 021,71
	- świadczenia związane z wystąpieniem zdarzenia losowego	100,00	100,00	1 480,00
5	**Cel szczegółowy 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych** - koszt wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych oraz osób do pomocy w gospodarstwie domowym i w opiece nad dziećmi wraz ze składkami pracodawcy	678 951,88	687 703,88	816 527,04
6	**Cel szczegółowy 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych***	-	-	-
7	**Cel szczegółowy 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej**			
	Zadanie 1:			
	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia osobom opuszczającym w związku z osiągnięciem	802 396,23	791 806,11	895 363,60

	pełnoletniości rodzinne oraz instytucjonalne formy pieczy zastępczej: - świadczenia na kontynuowanie nauki, - świadczenia na usamodzielnienie, - świadczenia na zagospodarowanie, - pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,* - pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,* - pomoc prawna i psychologiczna.*	639 360,21 123 891,03 39 144,99	595 538,71 132 401,43 63 865,97	678 177,53 152 529,07 64 657,00
8	Koszty funkcjonowania i obsługi Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach	1 717 106,39	1 812 148,33	1 667 086,02
9	**Całkowity koszt realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020"**	**7 952 494,60**	**7 889 964,21**	**7 639 437,47**

*cele oznaczone gwiazdką realizowane są w ramach bieżącej działalności Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach

PODSUMOWANIE

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie powinny być umieszczane dzieci poniżej lat 7 – do 31 grudnia 2019 r., a od 1 stycznia 2020 r. – dzieci poniżej lat 10. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator pieczy zastępczej, w latach 2018-2020 realizował zaplanowane w „Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020" działania mające na celu pozyskiwanie kolejnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz zawodowej, co w perspektywie długofalowej powinno prowadzić do minimalizowania zjawiska umieszczania dzieci poniżej 10 roku życia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także skrócić czas oczekiwania małych dzieci na umieszczenie w stałej rodzinie zastępczej, na przykład po opuszczeniu pogotowia rodzinnego.

Dzięki realizacji zaplanowanych działań w latach 2018-2020 do rodzin zastępczych przyjęto 151 dzieci (w tym 88 do zawodowych rodzin zastępczych). Jednocześnie 217 dzieci (w tym 73 z zawodowych rodzin zastępczych) opuściło system rodzinnej pieczy zastępczej. Dobrym sposobem na zapewnienie pieczy zastępczej większej ilości potrzebujących dzieci jest dążenie do pełnego wykorzystania miejsc w zainteresowanych tego typu współpracą niezawodowych rodzinach zastępczych (przepisy dopuszczają jednoczesny pobyt w rodzinie zastępczej 3 dzieci) oraz do umieszczania w tych rodzinach kolejnych dzieci po usamodzielnieniu dotychczasowych wychowanków. Ponadto ważne są działania motywujące wybrane, bardzo dobrze wypełniające obowiązki opiekuńcze i wychowawcze rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe, do przekształcenia w zawodowe rodziny zastępcze. Wymaga to kontynuacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psychologów i pedagoga, którzy wspierają rodziny w podjęciu niełatwej decyzji o przyjmowaniu kolejnych dzieci.

W latach 2018-2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach z powodzeniem realizował „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020", którego głównym celem jest rozwijanie lokalnego systemu pieczy zastępczej. Na terenie miasta Katowice funkcjonowało średniorocznie 337 rodzin zastępczych, w tym 9 zawodowych. Ogółem zapewniono opiekę i wychowanie średniorocznie 453 dzieci (w tym 62 w zawodowych rodzinach zastępczych).

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zapewniali rodzinom oraz przebywającym w nich dzieciom stałe wsparcie, w tym psychologiczne, pedagogiczne oraz prawne. Sporządzono łącznie 1962 szczegółowe analizy sytuacji poszczególnych dzieci oraz 445 ocen rodzin zastępczych, a na ich podstawie wnioskowano odnośnie

zasadności dalszego pobytu. W wyniku wspólnych działań rodzin zastępczych i koordynatorów, 217 dzieci (w tym 73 z zawodowych rodzin zastępczych) opuściło system rodzinnej pieczy zastępczej, z czego 33 dzieci adoptowano (w tym 30 z zawodowych rodzin zastępczych), 77 usamodzielniło się, a tylko 24 dzieci (w tym 15 z zawodowych rodzin zastępczych) mogło powrócić do swoich rodziców. Pracę z rodzicami dzieci, przebywających w pieczy zastępczej, prowadzą asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni. Działania naprawcze w większości przypadków wymagają wielu lat intensywnych, niełatwych starań ze strony rodziców, ale przede wszystkim – zrozumienia swojej sytuacji, wyrażenia gotowości do zmian i pozostawania w stałym kontakcie z pracownikami służb wsparcia rodziny.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej z powodzeniem realizowali zadanie umożliwienia rodzinom zastępczym podnoszenia ich kwalifikacji oraz nawiązywania i utrzymywania wzajemnych kontaktów. Prowadzono szkolenia, których tematyka została dostosowana do zgłaszanych przez rodziny zastępcze potrzeb, a dodatkowo od kilku lat funkcjonuje otwarta grupa wsparcia dla rodzin zastępczych. Podczas spotkań grupy wsparcia rodziny zastępcze mają możliwość dzielenia się swoimi doświadczeniami w radzeniu sobie z trudnymi problemami dzieci, umieszczonych w pieczy zastępczej. Z uwagi na specyfikę działania zawodowych rodzin zastępczych, grupa ta spotyka się oddzielnie. W 2020 r. z uwagi na stan epidemii i znaczne ograniczenia kontaktów społecznych, nie było możliwości regularnej organizacji spotkań, ale w zamian rodziny zastępcze (w tym zawodowe) korzystały z telefonicznych porad i rozmów wspierających.

Mając na uwadze trud i osobiste poświęcenie oraz zaangażowanie rodzin zastępczych, z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, rokrocznie organizowano uroczyste obchody. Stan epidemii uniemożliwił realizację zaplanowanej na ten rok konferencji i imprez towarzyszących, w maju 2020 r. rodzinom zastępczym przekazano dyplomy uznania.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach w kolejnych latach będzie kontynuował działania zarówno wspierające obecnie funkcjonujące rodziny zastępcze, jak też nakierowane na pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej. Sporo uwagi zostanie poświęconych szkoleniom, podnoszącym kwalifikacje i rozwijającym kompetencje rodzin zastępczych, a ponadto będą kontynuowane działania, promujące ideę rodzicielstwa zastępczego, między innymi podczas kolejnych uroczystych obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	XXXIII/718/21
Data dokumentu	2021-03-25
Organ wydający	Rada Miasta Katowice
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020” za 2020 rok
Identyfikator dokumentu	9DECFC34-CEA6-4967-90CF-1A4DB602C5B0

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-842279395
Numer seryjny	6ED7E323297E4C50F3CA63F191D89519CB596C2C
Osoba podpisująca	Maciej Marek Biskupski
Instytucja	Urząd Miasta Katowice
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	25.03.2021 13:28:00
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5260300517 COPE SZAFIR - Kwalifikowany Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. PL